

N:o 102.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen med förslag till förordning angående försäljning af tillagade, alkoholfria drycker samt svagdricka; gifven Stockholms slott den 31 mars 1905.

Under återopande af bilagda protokoll öfver finansärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen att antaga härvid fogade förslag till förordning angående försäljning af tillagade, alkoholfria drycker samt svagdricka.

De till ärendet hörande handlingar skola Riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kungl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres sjukdom:

GUSTAF.

Ernst Meyer.

Förslag

— till —

Förordning angående försäljning af tillagade, alkoholfria drycker samt svagdricka.

1 §.

1. Försäljning af tillagade, alkoholfria drycker, som ej sker till förtäring på stället, vare, med de inskränkningar, som nedan äro stadgade, tillåten under samma villkor, som för idkande af handel i allmänhet äro gällande.

Hvad sålunda är stadgadt gälle ock försäljning af svagdricka, då denna ej sker till förtäring på stället.

Försäljning af hembryggt svagdricka är förbjuden.

2. Med svagdricka förstås i denna förordning hvarje maldryck, som enligt Kungl. förordningen angående tillverkning och beskattning af maldrycker är att hänföra till svagdricka.

2 §.

Den, som äger rätt till utskänkning af brännvin, vin eller andra maldrycker än svagdricka, vare jämväl berättigad att till förtäring på stället försälja (utskänka) tillagade, alkoholfria drycker samt svagdricka.

3 §.

1. Vill någon, som ej enligt 2 § är därtill berättigad, bedrifva utskänkning af tillagade, alkoholfria drycker eller svagdricka, göre därom skriftligen ansökan, i Stockholm hos öfverståthållareämbetet, i annan stad hos magistraten och på landet hos länsmanen, med uppgift å det ställe, där utskänkingen skall äga rum, samt med bifogande

af betyg om god frejd. Har anmälan sålunda skett, skall, där ej nedan annorlunda föreskrifves, meddelas bevis, att anmälan behörigen skett; och skall länsmanen därom underrätta kommunalnämndens ordförande i den socken, där rörelsen skall utöfvas.

Hvad sålunda är stadgadt skall iakttagas hvarje gång utskänkningsställe ombytes.

2. Bevis, som i 1 mom. omförmäles, må ej meddelas den, som veterligen jämlikt 8 § 1 eller 2 mom. står under förbud att utskänka drycker, hvarom i denna förordning är fråga, eller genom gällande beslut, som ej afser allenast visst tillfälle, förbjudits att försälja vin eller andra maltdrycker än svagdricka, ej heller den, om hvilken är veterligt, att honom meddeladt tillstånd att försälja vin eller andra maltdrycker än svagdricka återkallats, eller att han dömts förlustig rätt till detaljhandel med brännvin eller försäljning af vin, andra maltdrycker än svagdricka eller drycker, som afses i denna förordning.

3. Vill någon, efter det honom meddeladt, af Kungl. Maj:ts befallningshafvande fastställt eller omedelbarligen stadgadt förbud att utskänka drycker, som afses i denna förordning, eller att försälja vin eller andra maltdrycker än svagdricka upphört att gälla, eller efter det honom meddeladt tillstånd att försälja vin eller andra maltdrycker än svagdricka återkallats, bedrifva rörelse, hvarom i 1 mom. förmäles, har Kungl. Maj:ts befallningshafvande på ansökan, åtföljd af betyg om god frejd samt uppgift om stället, där rörelsen är afsedd att bedrifvas, att efter magistratens eller kommunalnämndens hörande pröfva, huruvida tillstånd därtill må medgifvas eller icke.

Detsamma gälle ock, ifall annan än den, hvilken åsyftas med förbud eller återkallelse, hvarom nyss är sagdt, vill i samma lokal, där rörelsen förut bedrifvits, fortfarande utöfva rörelse, som i 1 mom. omförmäles.

I Stockholm äge hvad i detta mom. är sagdt om magistratens hörande ej tillämpning.

4. Inom läger, kasernområde eller annat uteslutande för krigsmaktens behof upplåtet område må ej försäljning, som afses i denna förordning, äga rum, med mindre Kungl. Maj:ts befallningshafvande, på framställning af vederbörande befälhafvare, därtill meddelat tillstånd.

5. Har någon, som genom anmälan eller särskildt tillstånd förvärfvat rätt till utskänkning, hvarom sägs i 1 mom., mera än sex månader underlåtit att däraf begagna sig, anses samma rätt hafva upphört.

4 §.

Anmälan eller tillstånd, hvarom sägs i 3 §, erfordras ej för rätt att tillfälligtvis, vid allmän sammankomst eller tillställning, genom föranstaltande af den, som anordnat sammankomsten eller tillställningen, utskänka tillagade, alkoholfria drycker eller svagdricka.

5 §.

Utskänkingsrörelse, som på grund af anmälan eller tillstånd enligt 3 § är afsedd att idkas i stad, må ej börjas, förr än besiktning å den lägenhet, där rörelsen skall drivas, hållits af stadsfiskal jämte två personer, utsedda, i Stockholm af öfverståthållareämbetet och i annan stad af magistraten, samt besiktningsmännen utfärdat bevis därom, att lägenheten är för ändamålet lämplig.

6 §.

1. Utskänkning af i denna förordning afsedda drycker må icke äga rum senare å dag än klockan tio på aftonen i stad och klockan åtta på aftonen å landet; ägande Kungl. Maj:ts befallningshafvande att, där särskilda omständigheter föranleda behof af utskänkningstidens inskränkning eller utsträckning, därom förordna.

Hvad här är sagdt äge ej tillämpning å gästgifvare, skjutsstationsföreståndare eller skjutsentreprenör vid honom i sådan egenskap tillkommande försäljningsrätt.

2. Att låta brännvin, vin eller andra maldrycker än svagdricka förtäras å ställe, där utskänkning på grund af anmälan eller tillstånd enligt 3 § idkas, vare förbjudet.

7 §.

Vid all försäljning af svagdricka, vare sig till förtäring på stället eller annorledes, skall iakttagas:

att drickat ej må på försäljningsstället förvaras på andra kärl än dem, å hvilka det utlämnats från bryggeriet, ej heller af säljaren påspådas eller på annat sätt beredas, samt

att på försäljningsstället ej må finnas hembryggdt svagdricka.

8 §.

1. Förekomma å försäljningsställe, där på grund af anmälan eller tillstånd enligt 3 § utskänkning idkas, oordningar eller bedrifves därstädes osedlighet, äge magistraten eller kommunalnämnden förbjuda rörelsens innehafvare att med försäljningen fortsätta. Beslutet därom går genast i verkställighet, men skall, vid äfventyr att förbudet eljest går åter, senast inom åtta dagar underställas Kungl. Maj:ts befallningshafvande, som har att för viss tid fastställa förbudet eller ock upphäfvadetsamma.

I nu förutsatta fall äge Kungl. Maj:ts befallningshafvande jämväl omedelbarligen meddela förbud på sätt nyss är sagdt.

2. I Stockholm tillkommer det i fall, som i 1 mom. afses, öfverståthållareämbetet att meddela förbud, hvarom där förmäles.

3. Därest vid marknad, allmän torgdag, läger eller annat vapenöfningsmöte, inskrifningsförrättning eller mönstring med värnpliktige, ting, auktion eller annan till folksamling föranledande förrättning eller då eljest större folksamling äger rum utskänkning af tillagade, alkoholfria drycker eller af svagdricka visar sig föranleda oordningar, må polismyndighet i stad och kronobetjänt å landet omedelbarligen förbjuda och, om förhållandet sådant påkallar, förhindra utskänkningens fortsättande vid tillfället. Enahanda befogenhet tillkommer polismyndighet i stad och kronobetjänt på landet jämväl ifall utskänkning, som tillfälligtvis utöfvas vid allmän sammankomst eller tillställning, visar sig föranleda oordningar.

4. Förbud, som sägs i denna §, skall delgifvas rörelsens innehafvare eller, i hans frånvaro, den, som försäljningen besörjer; hvarjämte Kungl. Maj:ts befallningshafvande skall om förbud, som af Kungl. Maj:ts befallningshafvande meddelas eller fastställas, lämna underrättelse till magistraten eller kommunalnämnden och länsmanen i orten samt vederbörligen kungöra detsamma.

Hvad här är sagdt om magistratens underrättande äge ej tillämpning i Stockholm.

5. Förbud gälle, då det drabbar man, äfven för hustrun och tvärtom, så länge de lefva i äktenskap samman.

9 §.

Tillstånd, hvarom sägs i 3 § 4 mom., må af Kungl. Maj:ts befallningshafvande återkallas, när helst skäl därtill anses föreligga; skolande

i fråga om delgifning af och underrättelse om sådant beslut gälla hvad i 8 § 4 mom. är beträffande förbud i enahanda afseenden stadgadt.

10 §.

1. Den, som utan att hafva undfått bevis, att anmälan behörigen skett, där sådan är föreskrifven, eller utan tillstånd, där sådant erfordras, utskänker tillagade, alkoholfria drycker eller svagdricka, böte från och med fem till och med femtio kronor.

2. Öfverträder någon honom enligt 8 § meddeladt förbud, eller fortsätter någon med utskänkning, hvarom sägs i 3 § 4 mom., oaktadt återkallelse af därtill gifvet tillstånd honom delgifvits, böte dubbelt mot hvad i 1 mom. är sagdt.

3. Försäljer någon hembryggdt svagdricka, eller öfverträder någon de i 7 § gifna bestämmelser, skall han, där gärningen ej är i annan författning med straff belagd, straffas med böter från och med fem till och med trettio kronor.

4. Förbryter sig någon mot hvad i 5 § är föreskrifvet, eller utöfvar någon utskänkning af i denna förordning afsedda drycker å otillåten tid, eller låter någon, i strid emot hvad i 6 § 2 mom. finnes stadgadt, brännvin, vin eller andra maldrycker än svagdricka förtäras å utskänkingsställe, hvarom i nämnda mom. förmåles, böte från och med fem till och med trettio kronor.

11 §.

Varder någon, hvilken efter anmälan eller tillstånd idkar utskänkning, som afses i 3 §, dömd till ansvar för oloflig försäljning af brännvin, vin eller andra maldrycker än svagdricka, då må han ock på yrkande af vederbörande allmän åklagare dömas förlustig sin nämnda utskänkingsrätt, ifall omständigheterna finnas böra därtill föranleda.

12 §.

Den, som under tid, då han är ställd under tilltal för förbrytelse mot denna förordning, fortsätter samma förbrytelse, skall, när han därtill varder lagligen förvunnen, för hvarje gång stämning därför utfärdats och delgifvits, fällas till de böter, som för sådan förbrytelse äro stadgade.

13 §.

För förbrytelse, som mot denna förordning med husbondes vetenskap begås af hans hustru, husfolk eller i hans arbete antagen person, ansvare husbonden, liksom vore förbrytelsen begången af honom själf.

14 §.

Om böters förvandling och fördelning, om rätt att anställa åtal för öfverträdelser af denna förordning, om öfvervakande i öfrigt af förordningens efterlefnad samt om domstol, där öfverträdelser af densamma skola åtalas, lände i tillämpliga delar till efterrättelse hvad i gällande förordning angående försäljning af brännvin är eller varder stadgad.

15 §.

Hvad enligt denna förordning tillhör magistrats handläggning tillkommer poliskammare i stad, där sådan finnes, och i stad, som ej har magistrat, där tillsatt särskild styrelse.

16 §.

Denna förordning äger icke tillämpning å utskänkning inom område för station vid statens järnvägar eller å statens järnvägståg, utan gälla därom hvad Kungl. järnvägsstyrelsen finner skäligt förordna.

Öfvergångsstadganden.

1. Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1906, då de i Kungl. förordningen angående försäljning af vin, maltdrycker m. m. den 24 oktober 1885 meddelade bestämmelser rörande försäljning af drycker, som afses i denna förordning, äfvensom de i samma bestämmelser sedermera gjorda ändringar så ock af öfverståthållareämbetet i ämnet meddelade stadganden upphöra att gälla.

2. Är någon på grund af anmälan eller tillstånd enligt äldre författning i utöfning af rättighet till utskänkning af drycker, som afses i denna förordning, och vill han därmed fortfara äfven efter det

denna förordning trädt i kraft, göre därom inom utgången af år 1905 anmälan eller ansökan på sätt i denna förordning är stadgad. Försummar han det, anses rättigheten hafva upphört vid sistnämnda tidpunkt.

Hvad i detta mom. är sagdt äge dock ej tillämpning å den, som enligt 2 § i denna förordning är berättigad till utskänkning af ifrågasvarande drycker.

3. Vill någon, innan denna förordning träder i kraft, förvärfva rättighet att utan samband med utskänkning af brännvin, vin eller andra maldrycker än svagdricka efter 1906 års ingång bedrifva utskänkning af drycker, som afses i denna förordning, gälle hvad om anmälan och ansökan därstädes i sådant afseende är stadgad.

*Utdrag af protokollet öfver finansärenden, hållet inför Hans Kungl.
Höghet Kronprinsen Regenten i statsrådet å Stockholms
slott den 31 mars 1905.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern BOSTRÖM,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena grefve GYLDENSTOLPE,
Statsråden: ODELBERG,
 HUSBERG,
 PALANDER,
 WESTRING,
 RAMSTEDT,
 BERGER,
 MEYER,
 VON FRIESEN,
 VIRGIN.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Meyer anförde i underdånighet:

Såsom jag redan vid föredragning af förslaget till ny förordning om försäljning af vin och maldrycker framhållit, har det sedan länge varit ett önskemål inom de mera nykterhetsifrande meningsgrupperna inom vårt folk, att försäljningen af de alkoholsvagare maldryckerna — svagdrickat — måtte undandragas de strängare bestämmelser, som gälla för handeln med vin och starkare maldrycker. Redan i en år 1887 inom Riksdagen väckt motion angående vissa inskränkande bestämmelser i fråga om försäljning af maldrycker till afhämtning föreslogs, att dessa bestämmelser dock icke skulle gälla maldrycker med viss lägre alkoholhalt. Äfven vid 1889 och 1890 års riksdagar förekommo motioner, däri föreslogos i vissa afseenden skiljaktiga bestäm-

melser rörande försäljningen af starkare maltdrycker, å ena, samt malt-drycker med viss lägre alkoholhalt, å andra sidan. Ingen af dessa motioner föranledde emellertid någon Riksdagens åtgärd.

Med anledning af en vid 1891 års riksdag väckt motion beslöt Andra Kammaren för sin del underdånig framställning om utredning, huru en gräns skulle kunna bestämmas mellan svagdricka, å ena, och starkare malt-drycker, å andra sidan. Då emellertid detta beslut icke biträdtes af Första Kammaren, förföll frågan för den gången. Vid 1892 års riksmöte upptogs frågan ånyo, och tillvann sig då en i ämnet väckt motion Riksdagens bifall. I underdånig skrifvelse den 30 april 1892 anhöll nämligen Riksdagen, att Kungl. Maj:t ville låta utreda, huru på det mest praktiska sätt en gräns måtte kunna bestämmas mellan svagdricka, å ena sidan, och starkare maltdrycker, å den andra, samt på grund af denna utredning vidtaga de förändringar i Kungl. förordningen den 24 oktober 1885 angående försäljning af vin och maltdrycker m. m., att en sådan gräns bestämdes samt att handeln med svagdricka blefve undandragen de inskränkande bestämmelser, som gällde för handeln med maltdrycker i allmänhet, och ställd på samma linje som handeln med de i § 8 af berörda Kungl. förordning omnämnda dryckerna.

Sedan Kungl. Maj:t med anledning af denna Riksdagens skrifvelse infortrat utlåtande från finansdepartementets kontroll- och justeringsbyrå och sådant utlåtande, grundadt på noggranna undersökningar angående sättet för bestämmande af den ifrågasatta gränsen mellan olika maltdryckssorter, den 8 oktober 1892 af byrån afgifvits, föredrogs Riksdagens skrifvelse inför Kungl. Maj:t den 17 mars 1893, därvid föredragande departementschefen yttrade, att det syntes honom genom hvad byrån i sitt utlåtande anfört vara ådagalagdt, att det svårligen låte sig göra att i fråga om villkoren för försäljning fastställa en gräns mellan svagdricka och andra maltdrycker utan att de bryggerier, som tillverkade svagdricka, underkastades en kontroll, gående ut på att vörten, när den sattes till jäsning, icke hade för hög extrakthalt; att emellertid, då en sådan kontroll måste blifva förenad med dryga kostnader, den icke syntes kunna ifrågakomma annat än i förening med beskattning af maltdrycker, samt att vid sådant förhållande departementschefen ansåge frågan om bestämmande af en dylik gräns böra för det dåvarande förfalla; och fann med anledning af hvad departementschefen sålunda anfört Kungl. Maj:t Riksdagens berörda framställning icke till någon Kungl. Maj:ts vidare åtgärd föranleda.

Vid Riksdagen återupptogs frågan åren 1896, 1897 och 1898, i det att motionärer framställde åtskilliga till formen växlande förslag därom,

att handeln med svagdricka måtte befrias från de inskränkande bestämmelser, som gällde för handel med maldrycker i allmänhet. Det Andra Kammarens tillfälliga utskott, som år 1898 förehade denna fråga till behandling, hemställde, att Riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t begära en omarbetning af 1885 års förordning i syfte, dels att ur densamma måtte aflägsnas alla bestämmelser såväl angående handeln med de verkliga icke spirituösa dryckerna, kokadt kaffe, te m. m., som ock med svagdricka, dels ock att förordningen, i hvad den afsåge vin och de starkare maldryckerna, måtte i tillämpliga delar bringas i närmare öfverensstämmelse med förordningen om försäljning af brännvin. Denna hemställan bifölls af Andra Kammaren, hvaremot Första Kammaren liksom vid föregående tillfällen afslog förslaget, hufvudsakligen på den grund, att en lagfästad gräns mellan svagdricka och öfriga maldrycker saknades och att i följd däraf nödig kontroll däröfver, att maldrycker, som i handeln ginge såsom »svagare», icke innehölle större alkoholhalt än den för dem lagligen bestämda, icke kunde åstadkommas.

Den 7 oktober 1898 uppdrog Kungl. Maj:t åt en samma dag tillsatt kommitté att, efter utredning rörande de ändringar, som i syfte att ytterligare främja nykterheten kunde behöfva vidtagas i förordningen angående försäljning af vin, maldrycker, kokadt kaffe och andra tillagade, icke spirituösa drycker den 24 oktober 1885, afgifva förslag i ämnet. I det underdåniga betänkande, som denna kommitté afgaf den 23 maj 1900, ägnas frågan om en lagstadgad gräns mellan olika slag af maldrycker med hänsyn till dessa dryckers olika alkoholhalt en ingående behandling. Kommitténs utredning utmynnade däri, att det visserligen icke vore omöjligt att bestämma en gräns mellan olika slag af maldrycker, åtminstone om man nöjde sig med en extraktgräns, men att en dylik gräns svårigen kunde eller borde göras gällande i fråga om handeln med maldrycker, med mindre att en sådan blefve genomförd redan med afseende å tillverkningen af ifrågavarande drycker och deras afyttrande från tillverkningsstället. För öfrigt sökte kommittén, som uttalade starka betänkligheter angående nyttan för nykterheten af en lagstiftning, hvarigenom svagdrickshandeln undandroges de inskränkande bestämmelser, som gällde beträffande försäljning af andra maldrycker, påvisa, att redan enligt den nuvarande lagstiftningen handeln med svagdricka icke vore så kringskuren, att åtkomsten därtill obehörigen hämmats, samt att någon nödvändighet för lagstiftningsåtgärder, hvarigenom denna handel blefve undantagen från åtskilliga af de inskränkningar, som gällde öfriga maldrycker, därför ingalunda förefunnnes.

I enlighet med de af kommittén sålunda uttalade åsikter hafva enligt kommitterades förslag till försäljningsförordning samtliga maltdrycker fortfarande likställts med hvarandra; och hafva kommitterade i samma författningsförslag upptagit bestämmelserna jämväl om handeln med tillagade, icke spirituösa drycker.

Sedan kommittén afslutat sitt arbete, gjordes frågan om särskilda bestämmelser rörande handeln med svagdricka snart ånyo till föremål för Riksdagens pröfning. Redan år 1901 väcktes förslag i ämnet, hvilket emellertid icke föranledde någon åtgärd från Riksdagens sida. År 1902 framställdes i Andra Kammaren förslag rörande omarbetning af förordningen angående försäljning af vin, maltdrycker m. m., men förslaget afstyrktes af vederbörande utskott och afslogs af kammaren, af anledning att kommitterades förslag var beroende på Kungl. Maj:ts pröfning. Följande år väcktes ånyo i Andra Kammaren motioner angående frigifvande af handeln med svagdricka och tillagade, icke spirituösa drycker. Både motionärerna och det utskott, som behandlade motionerna, åberopade den till Riksdagen samma år aflåtna nådiga propositionen med förslag till förordning angående tillverkning och beskattning af maltdrycker, enligt hvilket förslag i fråga om tillverkningen och försäljningen från tillverkningsstället en gräns skulle i lag stadgas emellan svagdricka, å ena, och andra maltdrycker, å andra sidan. Andra Kammaren beslöt för sin del aflåtande af skrifvelse till Kungl. Maj:t i ämnet, men Första Kammaren, som behandlade motionerna i fråga innan nyssberörda proposition af Kammaren förehafts, biträdde icke medkammarens beslut, emedan frågan om lagstadgad gräns mellan svagdricka och andra maltdrycker ännu icke blifvit bestämd.

Äfven vid 1904 års Riksdag blef samma fråga föremål för motioner i Andra Kammaren. I en motion föreslogs, att i gällande försäljningsförordning ordet »maltdrycker» öfverallt skulle utbytas mot uttrycket »starkare maltdrycker» samt att svagdricka skulle hänföras till de i 8 § i förordningen omnämnda, icke alkoholhaltiga dryckerna, och i en annan, att framställning hos Kungl. Maj:t skulle göras om utarbetande och framläggande för Riksdagen af förslag till lag angående försäljning af vin och starkare maltdrycker, i tillämpliga delar öfverensstämmande med förordningen angående försäljning af brännvin. Den förra motionen afslogs af kammaren, sedan det utskott, som behandlat densamma, upplyst, att inom finansdepartementet ett förslag till förordning angående försäljning af tillagade, icke spirituösa drycker samt svagdricka vore under utarbetande.

Den senare motionen däremot bifölls af Andra Kammaren. Det

tillfälliga utskott, dit den sedermera af Första Kammaren remitterades, uttalade visserligen sina sympatier för meddelande af lindrigare bestämmelser beträffande handeln med svagdricka än handeln med andra maldrycker, men ansåg ett fullständigt frigifvande af svagdrickshandeln ingalunda vara att förorda. Det vore emellertid uppenbart, att utfärdandet af förändrade bestämmelser rörande försäljningen af svagdricka måste föra med sig, att den nu gällande förordningen om försäljning af vin och maldrycker fullständigt omarbetades, och det kunde icke vara tvifvel underkastadt, att Kungl. Maj:t i sammanhang med pröfningen af frågan om förändrade bestämmelser rörande svagdrickshandeln läte verkställa en sådan omarbetning utau någon påminnelse från Riksdagens sida. Utskottet hemställde på grund häraf, att Första Kammaren icke skulle biträda Andra Kammarens beslut, hvilken hemställan ock af kammaren godkändes.

Sedan Riksdagen år 1903 i hufvudsak godkänt ofvan nämnda af Kungl. Maj:t framlagda förslag angående tillverkning och beskattning af maldrycker och förordning i ämnet utfärdats den 17 juni 1903, samt därigenom en bestämd gräns emellan de alkoholsvagare maldryckerna — svagdrickat — å ena, och de öfriga, starkare maldryckerna, å andra sidan, blifvit redan i fråga om tillverkningen i lag fastslagen, var den hufvudsakliga anledningen till de svårigheter, som förut yppats, att göra en dylik gränsbestämning gällande äfven beträffande handeln med ifrågavarande drycker undanröjd. Med anledning af det förändrade läge, hvori frågan om svagdrickshandelns frigifvande härigenom kommit, och då enligt min uppfattning efter den sålunda inträdda förändringen synnerligen starka skäl talade för att likställa svagdrickat, hvilket ostridigt icke kan betraktas såsom rusdryck, med de i 8 § af nu gällande förordning angående försäljning af vin och maldrycker afsedda icke alkoholtunga dryckerna, lät jag inom finansdepartementet utarbete förslag till särskild förordning angående försäljning af sådana drycker äfvensom svagdricka. Detta förslag innehöll i hufvudsak följande.

Försäljning af samtliga ifrågavarande drycker skulle, då densamma icke skedde till förtäring på stället, vara tillåten utan andra inskränningar, än som för handel i allmänhet vore stadgade. För försäljning af samma drycker till förtäring på stället skulle i regel endast fordras anmälan hos vederbörande myndighet — i Stockholm öfverståthållare-ämbetet, i annan stad magistraten och på landet vederbörande länsman — med uppgift å det ställe, där utskänkningsen skulle äga rum; och skulle sådan anmälan förnyas, hvarje gång försäljningsställe ombyttes.

Den, som ägde rätt till utskänkning af vin eller maldrycker, skulle dock utan vidare äga rätt till utskänkning af tillagade, icke spirituösa drycker och svagdricka. Annälan skulle ej heller fordras för rätt att tillfälligtvis vid allmän sammankomst utskänka eller att utomhus i ringa omfattning försälja dylika drycker. Den, som saknade god frejd, skulle enligt samma förslag endast efter ansökan hos Kungl. Maj:ts befallningshafvande kunna erhålla tillstånd att till förtäring på stället försälja nu ifrågavarande drycker. Hvad särskildt angår svagdricka, innehöll förslaget vidare bestämmelse, att vid all handel därmed drickat icke finge säljas annorledes än från eller på de kärl, på hvilka drickat utlämnades från bryggeriet, samt att drickat icke finge för försäljning omtappas, påspädas eller på annat sätt beredas.

Dessutom innehöll förslaget stadganden om befogenhet för vederbörande myndigheter att i vissa fall förbjuda fortsättande af utskänkingsrörelse, som i förordningen afsåges, äfvensom nödiga ansvarsbestämmelser. Författningen skulle icke äga tillämpning å utskänkning inom område för station vid statens järnvägar eller å statens järnvägståg, utan skulle därom gälla hvad järnvägsstyrelsen kunde finna skäligt förordna.

Öfver berörda förslag hafva samtliga Kungl. Maj:ts befallningshafvande afgifvit infordrade underdåniga utlåtanden.

Beträffande svagdrickshandelns likställande med handeln med de icke alkoholhaltiga dryckerna hafva åsikterna visat sig vara ganska delade.

Öfverståthållareämbetet äfvensom Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Östergötlands, Jönköpings, Kronobergs och Västernorrlands län hafva sålunda helt och hållet afstyrkt förslaget i denna del.

Öfverståthållareämbetet anför, att det väl vore sant, att svagdricka knappast kunde användas såsom berusningsmedel, men å andra sidan vore svagdricka till såväl utseende som smak så snarlikt alkoholhaltigare maldrycker, hufvudsakligen öl, att det syntes komma att möta betydande svårigheter att kontrollera, att icke den, som hade rätt till handel endast med svagdricka, äfven försälde öl. Vid förslagets uppgörande syntes man hafva trott sig finna en tillräcklig garanti däremot i föreskriften, att de nya bestämmelserna skulle äga tillämpning allenast på svagdricka, utlämnadt från skattefritt eller skattepliktigt bryggeri och sedermera utan omtappning eller förändring förvaradt på de kärl, på hvilka det från bryggeriet utlämnats. Att någon effektiv kontroll mot försäljning af öl i stället för svagdricka icke stode att vinna genom dylika föreskrifter, syntes emellertid vara uppenbart däraf, att intet hindrade, att, sedan svagdrickskärlden blifvit tömda, påfylla dem med

öl. Öfverståthållareämbetet befarade därför, att, om förslaget upphöjdes till lag, detsamma genom de lindringar det medförde för rätt till utskänkning af svagdricka kunde leda till olaga ölutskänkning i betydande omfattning. Öfverståthållareämbetet framhåller vidare, att nuvarande förordning angående försäljning af vin och maltdrycker m. m. icke gäller för Stockholm, utan att det öfverlåtits åt öfverståthållareämbetet att, med ledning af grunderna för denna förordning och iakttagande däraf att försäljning till förtäring på stället af icke spirituösa drycker finge i hufvudstaden idkas endast efter därtill erhållet tillstånd, meddela de närmare bestämmelser i ämnet, som kunde anses erforderliga; och hemställer ämbetet, under åberopande af ett år 1899 till maltdrycks-kommittén afgifvet yttrande, däri ämbetet yttrat sig äfven rörande frågan, huruvida särskilda bestämmelser för hufvudstaden i fråga om malt-dryckshandeln kunde anses behöfliga, att, därest en allmän författning angående handel med allenast de drycker, som i det nu föreliggande förslaget afsåges, komme att utfärdas, ämbetet måtte, liksom hittills, bemyndigas att i hufvudsaklig öfverensstämmelse med författningens grunder meddela de specialbestämmelser för Stockholm, som vore behöfliga.

Vare sig en särskild förordning i ämnet för hufvudstaden utfärdades eller den allmänna författningen gäfves tillämplighet äfven för Stockholm, vore det af vikt, att utskänkning af kokadt kaffe och dylika drycker ej finge ske utan tillstånd af öfverståthållareämbetet. Under de senare åren hade ämbetet, som ansett antalet ölutskänkingsställen i hufvudstaden hafva blifvit alltför stort, vid meddelande af nya rättigheter uppställt synnerligen stränga fordringar såväl i fråga om det föreslagna försäljningsställets läge och beskaffenhet som beträffande sökandens personliga kvalifikationer. På grund däraf blefve ett mycket stort antal dylika ansökningar afslagna, hvadan också antalet ölutskänkingsställen minskats. Skulle nu en hvar, som fått en dylik ansökan afslagen, äga ovillkorlig rätt att i stället öppna försäljning af svagdricka, kokadt kaffe m. m. till förtäring på stället, vore det att antaga, att många af dem, hvilka vägrats tillstånd till ölutskänkning och som i regel antagligen träffat förberedelser för rörelsens idkande, i stället skulle öppna utskänkning af ifrågavarande drycker. Då denna näring sålunda helt visst komme att utöfvas af många mindre väl kvalificerade personer och å många i skymundan belägna lokaler, vore det högst sannolikt, att den också ofta komme att blifva endast en skylt för olaga utskänkning eller en utväg för den i Stockholm, liksom i andra större städer, befintliga klass af personer, som lifnärde sig af att ockra på sedeslösheten, att skaffa sig ett sken af laga näringsfång och därigenom

försvåra bevisningen om rätta arten af deras handtering. Ett förbud att fortsätta en rörelse, som föranledt oordningar, kunde lätt kringgås på det sätt att någon annan person, en släkting till eller biträde hos den förre innehafvaren af rörelsen, anmälde sig att utöfva densamma; och kunde, hvad särskildt anginge nyssberörda fall, de sedeslösa kvinnor, som vore inhysta hos sådana personer, hvarom nyss nämnts, lätteligen genom att uppgifvas såsom biträden i affären eller i eget namn öfvertaga densamma lyckas undandraga sig den påföljd, som eljest enligt lagen om lösdrivvares behandling ofta nog kunde å dem tillämpas.

Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Östergötlands län anser, att en blott anmälan hos magistrat eller länsman angående tillämnad utskänkning af ifrågavarande drycker icke vore tillfyllest, utan borde dessa myndigheter äfven tillerkännas befogenhet att pröfva ansökningarna, den eller de sökande, som förvägrades tillstånd till dylik försäljning, obetaget att hos Kungl. Maj:ts befallningshafvande anföra besvär däröfver.

Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Jönköpings län erinrar, att, enligt förslaget, för handel med svagdricka till afhämtning fordrades rätt att idka handel, under det att däremot för rätt att bedriva försäljning af svagdricka till förtäring på stället kräfdes mindre kvalifikationer nämligen endast god frejd. Förvärfvandet af sistnämnda rätt skulle äfven blifva billigare och bekvämare än anskaffandet af den för handel med svagdricka erforderliga handelsrättigheten. Följden däraf skulle blifva, att försäljning af svagdricka i allmänhet skulle komma att äga rum till förtäring på stället, hvilken försäljningsform vore betydligt farligare för missbruk än försäljning blott till afhämtning. Därjämte har samme befallningshafvande, i likhet med öfverståhållareämbetet, uttalat farhågor för att, om förslaget antoges, svagdricksutskänkingsrörelse komme att öppnas af en mängd därför illa kvalificerade personer, hvilka icke skulle medgifvas eller till och med redan förvägrats att idka utskänkning af starkare maltdrycker. Å dessa utskänkingsställen kunde då lätteligen äfven starkare maltdrycker försälas, och bevisning om sådan olaga försäljning blefve mycket svår att förebringa, då svagdricka såväl till utseende som smak liknade öl och serverades på samma sätt.

Liknande farhågor hafva uttalats af Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Kronobergs län, särskildt hvad landsbygden angår. Polismakten därstädes vore nämligen alltför fåtalig för att kunna på ett tillfredsställande sätt utöfva tillsyn och kontroll öfver ett sålunda frifgiftet försäljnings- och utskänkingsväsende, som förslaget innebure,

helst det skäligen kunde antagas, att utskänknings- och försäljningsstälernas antal komme att blifva synnerligen stort.

Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Hallands och Älfsborgs län hafva ställt sig tvekande till frågan om lämpligheten af svagdricks-handelns frigifvande.

Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Stockholms, Uppsala, Kalmar, Skaraborgs och Gäfleborgs län hafva däremot uttryckligen förordat hvad förslaget därom innehåller.

Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Uppsala län åberopar sitt öfver maldryckskommitténs betänkande afgifna yttrande. På sätt däri meddelats, hade Kungl. Maj:ts befallningshafvande ansett sig oförhindrad af gällande lagstiftning att, där så begärts, meddela tillstånd till utskänkning af endast visst slag af maldrycker, särskildt svagdricka. Någon olägenhet af en i enlighet med sådant tillstånd idkad utskänkning hade aldrig yppats, lika litet som någon tvekan om hvad slags dryck, som afsetts med tillståndet. Någon sådan tvekan borde så mycket mindre kunna ifrågakomma, sedan genom förordningen den 17 juni 1903 i lag fastslagits, hvilket slag af maldrycker som vore att anse såsom svagdricka.

Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Kalmar län förnekar icke, att en frigjord handel med dricka möjligen skulle kunna gifva anledning till missbruk, men håller före, att polisuppsikten och det vakna intresse för nykterhet och ordning, som inom kommunerna börjat göra sig allt mera gällande, skola utgöra en tillräckligt verksam kontroll öfver försäljningens lagenliga bedrifvande.

Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Skaraborgs län har från en del af länets underordnade polismyndigheter, såväl i städerna som på landet, inhämtat underrättelser af sådan art, att den fruktan för lönkrögeri, som af den föreslagna nya förordningen befarades, enligt Kungl. Maj:ts befallningshafvandes mening, vore i hög grad öfverdrifven, åtminstone hvad anginge landsbygden och de mindre städerna. På de s. k. nykterhetsvärdshusen inom länet förekomme numera nästan aldrig någon oloflig utskänkning af alkoholhaltiga drycker såsom fordomdags ägt run. I flera af rikets städer förekomme i mängd sådana nykterhetsvärdshus, hvarest öl utskänktes vid måltider till spisande gäster; dessa ställen besöktes i stor utsträckning af kunder, som endast åstundade att få köpa svagdricka, men, då sådant förvägrades dem, med mindre att mat samtidigt rekvirerades, hade följden städse blifvit, att till den nödtvungna maten ölet fått i riklig mängd ersätta svagdrickat. Kungl.

Maj:ts befallningshafvande tilltrorde sig därför just i nykterhetens intresse kunna tillstyrka förslaget.

Öfrige Kungl. Maj:ts befallningshafvande hafva antingen förklarat sig icke hafva något att erinra mot förslaget eller ock direkt tillstyrkt detsamma, några dock med framhållande af en del betänkligheter.

Sålunda hyser Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Göteborgs och Bohus län en viss tvekan, huruvida det kunde vara klokt och lämpligt att låta de föreslagna bestämmelserna äfven blifva gällande för svagdricka. Det kunde nämligen icke förnekas, att, om handeln med svagdricka frigjordes i enlighet med förslaget, stora svårigheter, särskildt i större städer, skulle uppstå att kontrollera, att icke den, som hade rätt att utskänka endast svagdricka, äfven sålde öl, därtill frestelsen i sådant fall naturligtvis kunde blifva stor nog. Då emellertid svagdrickshandelns frigifvande måste anses vara en naturlig följd af den lagstadgade gränsen i beskattningshänseende mellan svagdricka och andra maltdrycker, hvarmed ju afsetts att bereda möjlighet till ändrad lagstiftning, som lämnade större lätthet för arbetare och andra, för hvilka svagdricka vore ett nödigt näringsmedel, att få tillgång till denna dryck och dy-medelst befordra nykterheten, föreställde sig Kungl. Maj:ts befallningshafvande att öfvervägande skäl talade för förslaget.

Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Västerbottens län framhåller, att inom länet, särskildt beträffande kyrkplatser, större byar samt lastage- och sågverksplatser äfvensom trakter omkring dylika orter, svårigheter säkerligen skulle möta mot en effektiv kontroll öfver författningens efterlefnad, så att icke den, som ägde rätt att utskänka endast svagdricka, äfven tillhandahölle öl, öfverträdelser, hvilka desto lättare skulle undgå beifran, som de distrikt, inom hvilka kronobetjäningen hade att öfvervaka allmänna ordningen, vore till sitt omfång enormt stora och försedda med föga utvecklade vägförbindelser. Med tanke på att med den förändrade lagstiftningen i afseende på frigifvande af handeln med svagdricka väl förnämligast afsåges att till fromma för nykterheten bereda större möjlighet för arbetare och andra, för hvilka svagdricka inginge i kosten såsom ett näringsmedel, att lättare åtkomma denna dryck, ville dock Kungl. Maj:ts befallningshafvande medgifva, att tillräckliga skäl saknades för förslagets afstyrkande, i synnerhet som hinder nog icke mötte att, därest så skulle visa sig behöfligt, införa sådana ändrade, skärpta stadganden, att missbruken förhindrades.

Förslaget om rätt att utan anmälan vid allmänna sammankomster utskänka tillagade, icke spirituösa drycker eller svagdricka har tillstyrkts af öfverståthållareämbetet, men afstyrkts af Kungl. Maj:ts

befallningshafvande i Gottlands, Blekinge och Malmöhus län. Såsom skäl härför hafva sistnämnda myndigheter hufvudsakligen åberopat den frestelse till missbruk, som ett dylikt stadgande kunde medföra, samt svårigheten att utöfva nödig kontroll öfver den utskänkning, som därmed afsåges, då ingen som helst anmälan därför erfordrades.

Öfrige befallningshafvande hafva lämnat förslaget i denna del utan erinran.

Beträffande förslaget att ej heller för utskänkning utomhus, när den bedrifves i ringa omfattning, skulle fordras anmälan eller tillstånd, hafva öfverståthållareämbetet samt Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Blekinge och Hallands län yttrat sig afstyrkande.

Öfverståthållareämbetet yttrar härom, att ämbetet länge ansett det som ett önskemål att få den i nu gällande försäljningsförordning meddelade bestämmelse om rätt till utskänkning utomhus i ringa omfattning, utan att vare sig anmälan eller tillstånd därför behöfdes, upphäfd. Redan den begränsning för utöfvande af ifrågavarande handel, som låge i uttrycket »i ringa omfattning», vore så sväfvande, att den försvårade lagtillämpningen, och för öfrigt hade det visat sig, att denna handel, särskildt under den varmare årstiden, orsakat tillopp af sysslösa personer samt oordningar i vissa delar af hufvudstadens omgifningar, hvarför öfverståthållareämbetet sedan flera år tillbaka sett sig nödsakadt att genom särskilda kungörelser med tillämpning af ordningsstadgan för rikets städer förbjuda dylik handel för vissa delar af stadens områden under tiden från och med den 1 maj till och med den 30 september. Detta vore dock en nödfallsutväg, som icke borde behöfva anlitas permanent.

Hvad slutligen angår förslaget att person, som ej äger god frejd, skulle efter ansökan kunna erhålla tillstånd att till förtäring på stället försälja tillagade, icke spirituösa drycker och svagdricka, hafva af de myndigheter, som yttrat sig öfver det remitterade förslaget, endast Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Östergötlands och Skaraborgs län i denna punkt uttalat sig.

Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Östergötlands län hemställer, att vanfrejdade personer icke under några omständigheter måtte erhålla tillstånd att försälja ifrågavarande drycker. Erfarenheten hade visat, att å de försäljningsställen, som i förordningen afsåges, osedligheten frodades samt olaglig försäljning af åtminstone maldrycker bedrefves; och det vore helt säkert en dålig födkrok, som anvisades den vanfrejdade, oftast medellöse mannen eller kvinnan, då han eller hon erhöle en

dylik försäljningsrättighet, hvars missbruk vore så lätt och kontroll så svår.

Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Skaraborgs län anser, att, då, såvidt länsstyrelsen vore känt, icke alltsedan 1873 den, som vore vanfrenjdad, någonsin erhållit tillstånd att idka försäljning af de i § 8 af 1885 års förordning omförmälda drycker, det ej heller vore rådligt, att vanfrenjdad person under några villkor undfinge tillstånd att idka utskänkning af svagdricka. Skulle ett stadgande i ifrågavarande riktning i författningen intagas, borde det i hvarje fall icke afse sistnämnda dryck. Eljest kunde det med skäl befaras, att ett tillstånd, lämnadt åt sådan person, hvarom här vore fråga, komme att missbrukas.

Med anledning af öfverståthållareämbetets utlåtande öfver det i finansdepartementet utarbetade författningsförslaget hafva C. Palm med flere personer, enligt uppgift utgörande styrelse för nykterhetsföreningarnas i Stockholm centralförsamling, i en ingifven underdånig skrift anhållit, att en blifvande ny förordning angående försäljning af kaffe, te, choklad och andra tillagade, icke spirituösa drycker samt svagdricka måtte så affattas, att densamma komme att gälla för hela landet, samt att rätt att försälja de ifrågavarande dryckerna måtte tillkomma en hvar välfrenjdad person, som anmälde sig vara sinnad att öppna sådan försäljning, och att således tillstånd från polismyndighetens sida icke behöfde utverkas. Samma petitionärer anse, att det ej skulle vara olämpligt att i förordningen bestämma, att serveringslokal ej finge inrättas vid afsides liggande gata eller i undangömd lokal, samt att lokal, afsedd för servering, skulle af polismyndigheten besiktigas och godkännas, innan servering där finge äga rum.

Väl må det, såsom åtskilliga af de myndigheter, hvilka yttrat sig öfver förenämnda förslag, erinrat, vara sant, att, ifall en lagstiftning, sådan som den föreslagna, kommer till stånd, och rätt till utöfvande af utskänkning af svagdricka — hvarom ju de uttalade betänkligheterna hufvudsakligen röra sig — i regel skulle kunna förvärfvas på enahanda sätt, som nu i allmänhet gäller om försäljning till förtäring på stället af tillagade, icke spirituösa drycker, möjligheten af missbruk icke är utesluten. Dock synas mig de på åtskilliga håll uttalade farhågorna härför vara icke obetydligt öfverdrifna. Dessa synas mig därför icke böra vara afgörande. I mån som krafvet på strängare bestämmelser beträffande handeln med de starkare maldryckerna till förekommande af deras användning såsom rusdrycker tränger sig fram och inom lagstiftningen vinner godkännande, framstå onekligen alltmera dessa bestäm-

melsers tillämplighet jämväl å handeln med svagdricka, hvilket icke kan betecknas såsom en rusdryck utan är ett billigt och af stora delar af vårt folk gärna användt närings- och njutningsmedel, såsom en oegentlighet och ett onödigt eller för nykterhetssträfvandena rent af skadligt hinder för åtkomsten af sistnämnda dryck. Det naturligaste och riktigaste synes därför vara att likställa svagdrickat med de tillagade, alkoholfria drycker, som afses i 8 § af den nuvarande förordningen angående försäljning af vin, maldrycker m. m. Följdriktigt synes ock vara, att, då man såsom regel undantagit svagdrickat från beskattning för att icke fördyra detsamma för den mindre bemedlade befolkningen, icke heller genom mera restriktiva bestämmelser binda handeln med denna vara.

Ehuru jag således icke af ofvannämnda betänkligheter blifvit rubbad i min uppfattning härutiinnan, har jag dock ansett åtskilliga af de anmärkningar, som beträffande de särskilda bestämmelserna i förslaget framställt, beaktansvärda samt med anledning därpå låtit i vissa delar omarbета förslaget; och anhåller jag nu att i korthet få redogöra för innehållet i detsamma.

Därvid vill jag till en början anmärka, att jag ansett lämpligast, att förordningen kommer att gälla för riket i dess helhet och att således det undantag, som nu gäller för Stockholm kommer att upphöra.

Dock har förordningen ansetts icke böra vinna tillämpning å utskänkning af ifrågavarande drycker inom område för station vid statens järnvägar eller å statens järnvägståg.

Hvad härefter beträffar förordningens titel, har uttrycket »icke spirituösa drycker», som användts i 1885 års förordning, utbytt mot uttrycket »alkoholfria drycker» hvilket står i direkt motsättning till det i 1 § af förslaget till ny förordning angående försäljning af brännvin begagnade uttrycket »alkoholhaltiga drycker».

Enligt 1 § 1 mom. af det föreliggande förslaget skulle såsom regel gälla, att försäljning af de drycker, som i förordningen afses, skall, då den ej sker till förtäring på stället, vara tillåten under samma villkor, som äro föreskrifna för idkande af handel i allmänhet, dock att, i likhet med hvad som redan är stadgadt i förordningen angående tillverkning af maldrycker, försäljning af hembryggt svagdricka är förbjuden.

I 2 mom. af samma § har för tydlighetens skull intagits en bestämmelse, att med uttrycket »svagdricka» i förordningen förstås samma slag af maldrycker, som under nämnda uttryck innefattas i tillverkningsförordningen.

Rättighet att till förtäring på stället mot betalning tillhandahålla

allmänheten tillagade, alkoholfria drycker förvärfvas enligt nu gällande bestämmelser i regel endast genom anmälan hos vederbörande myndighet, utom i Stockholm, där ansökan skall göras hos öfverståthållareämbetet.

Enligt förslaget skulle för vinnande af dylik rättighet likaledes i regel endast fordras anmälan. Anmärkas bör, att, då i förslagets 3 § 1 mom. som innehåller bestämmelserna härom, användts uttrycket »bedrifva utskänkning» i stället för det i nu gällande förordning begagnade uttrycket »mot betalning tillhandahålla allmänheten», detta icke skett i syfte att göra någon ändring i sak. Anmälan, hvarom jag nyss nämnt, skulle ske, i Stockholm hos öfverståthållareämbetet, i annan stad hos magistraten och på landet hos länsmannen, med uppgift om stället för försäljningen och med bifogande af betyg om god frejd; och skulle sålunda gjord anmälan berättiga till erhållande af bevis om behörigen gjord anmälan.

I vissa fall synes dock en sådan anmälan icke böra vara tillräcklig för erhållande af dylikt bevis. Om försäljningen visar sig föranleda oordningar eller osedlighet bedrifves på försäljningsstället, äga enligt förslagets 8 § magistrat och kommunalnämnd eller, i Stockholm, öfverståthållareämbetet att utfärda förbud mot rörelsens fortsättande, hvilket förbud, där det meddelats af magistrat eller kommunalnämnd, dock skall inom viss tid underställas Kungl. Maj:ts befallningshafvande, som har att för viss tid fastställa förbudet eller ock att upphäfva detsamma.

Den, som veterligen står under dylikt förbud, bör tydligtvis ej på grund af anmälan allenast erhålla rätt till utskänkning, hvarom här är fråga. Detsamma synes böra gälla äfven om den, som veterligen genom gällande beslut, hvilket ej afser endast visst tillfälle, förbudits att försälja vin eller andra maltdrycker än svagdricka, likasom ock om den, om hvilken är känt, att honom meddeladt tillstånd till försäljning af vin eller andra maltdrycker än svagdricka återkallats. Enligt förslaget till förordning om försäljning af vin och maltdrycker behöfver visserligen en sådan återkallelse icke nödvändigtvis bero däraf, att den gifna rättigheten missbrukats, men då anledningen till återkallelsen icke kan förutsättas vara känd för den myndighet, där anmälan sker, synes det vara riktigast att föreskrifva, att, så snart för denna myndighet är bekant, att återkallelse ägt rum, bevis om behörigen gjord anmälan icke får meddelas. Enahanda föreskrift har ock lämnats för det fall, att den anmälande veterligen dömts förlustig rätt vare sig till försäljning af nu ifrågavarande drycker — något som i förslaget förutsättes i visst fall kunna äga rum — eller rätt till detaljhandel med brännvin eller försäljning af vin eller andra maltdrycker än svagdricka.

Har förbud, hvilket meddelats omedelbarligen af Kungl. Maj:ts befallningshafvande eller af sådan myndighet fastställts, upphört att gälla, synes den, som förbudet afses, icke heller böra undfå rätt till utskänkning af sådana drycker, hvarom i denna förordning är fråga, med mindre i Stockholm öfverståhållareämbetet och å annan ort Kungl. Maj:ts befallningshafvande efter vederbörande kommunalmyndighets hörande därtill meddelat tillstånd. Detta synes ock böra fordras i fråga om den, som haft tillstånd till försäljning af vin eller andra maltdrycker än svagdricka, men genom återkallelse gått förlustig denna sin rätt.

Bestämmelser härom hafva införts i förslagets 3 § 2 och 3 mom. I sistnämnda mom. har därjämte — till förhindrande däraf att annan än den, som förbud eller återkallelse gäller, må kunna för dennes räkning, ehuru under eget namn, genom en blott anmälan förvärfva rätt att utöfva sådan utskänkning, hvarom här är fråga — föreskrifvits, att, ifall annan än den, som åsyftas med förbudet eller återkallelsen, vill i samma lokal, där rörelsen förut bedrifvits, fortfarande utöfva rörelse, som afses i 3 § 1 mom., detta icke får ske, med mindre att tillstånd därtill beviljats.

Med anledning af hvad Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Östergötlands och Skaraborgs län anført i fråga om den föreslagna bestämmelsen, att äfven person, som icke innehade god frejd, skulle kunna få tillstånd till utskänkning af drycker, som här äro i fråga, har nämnda bestämmelse ur förslaget uteslutits.

God ordning synes fordra, att rätt till försäljning af dylika drycker inom läger, kasernområde eller annat uteslutande för krigsmaktens behof upplåtet område fortfarande, som hittills, göres beroende af särskildt tillstånd. Stadgande härom har införts i 3 § 4 mom.

Utan vare sig ansökan eller anmälan torde, i likhet med hvad redan nu är förhållandet, den, som är berättigad till utskänkning af brännvin eller af vin eller maltdrycker, jämväl äga rätt att på försäljningsstället utskänka drycker, som afses i förevarande förordning. Härom stadgas i 2 §.

Vidare föreslås i 4 §, att hvarken anmälan eller tillstånd skall erfordras för rätt att tillfälligtvis, vid allmän sammankomst eller tillställning, utskänka sådana drycker. Mot detta förslag hafva visserligen, såsom jag vid redogörelsen för länsstyrelsernas underdåniga utlåtanden omförmält, tre af dessa myndigheter uttalat betänkligheter och hemställt, att äfven i detta fall anmälan skulle fordras, men då öfriga hörda myndigheter ej haft något att erinra mot förslaget i denna del, har jag ansett mig böra bibehålla ett sådant stadgande i förslaget.

Däremot har jag ansett hvad särskildt öfverståhållareämbetet anfört angående försäljning utomhus i ringa omfattning af ifrågavarande drycker vara af den betydelse, att därå syftande bestämmelser i det ursprungliga förslaget icke bort upptagas i förordningen.

Kungl. Maj:ts befällningshafvande i Jönköpings län har anmärkt, att enligt det remitterade förslaget kvalifikationerna för förvärfvande af behörighet till handel med svagdricka till afhämtning skulle blifva i viss mån större än för erhållande af rätt till försäljning af sådan dryck till förtäring på stället, en anmärkning, som kan riktas äfven emot de af mig nu föreslagna bestämmelserna. Då man emellertid torde kunna antaga, att försäljning till afhämtning af i förordningen afsedda drycker i allmänhet endast kommer att äga rum i förening med annan handel, men icke ensam för sig, synes berörda anmärkning, praktiskt sedt, icke äga någon vidare betydelse.

I öfverensstämmelse med hvad som föreslagits i fråga om försäljning af vin och maldrycker, har i förslagets 5 § upptagits en bestämmelse, att utskänkingsrörelse, som på grund af anmälan eller tillstånd är afsedd att idkas i stad, ej må börjas förr än besiktning å den lägenhet, där rörelsen skall drifvas, hållits af stadsfiskal jämte två af magistraten eller, i Stockholm, af öfverståhållareämbetet utsedda personer samt besiktningsmännen utfärdat bevis därom, att lägenheten är för ändamålet lämplig. Ett dylikt stadgande bör särskildt i de större städerna vara ägnadt att i väsentlig mån förebygga de olägenheter, som där eljest möjligen skulle kunna uppstå af den försäljningsfrihet, som förordningen medgifver.

Utskänkingsställe, hvarom i förordningen är fråga, bör, såsom ett par af de myndigheter, hvilka yttrat sig i ämnet, anmärkt, ej få hållas öppet senare på aftonen än de ställen, där vin eller maldrycker utskänkas. Föreskrift härom lämnas i 6 § 1 mom.

I 2 mom. af samma paragraf har stadgats förbud mot att å ställe, där utskänkning på grund af anmälan eller tillstånd enligt denna förordning idkas, låta brännvin, vin eller andra maldrycker än svagdricka förtäras. Syftet med detta stadgande har varit att, såvidt möjligt, förekomma, att brännvin, öl eller andra alkoholhaltiga drycker, som af gästerna medföras, å utskänkingsstället förtäras jämte varor, som där få tillbandahållas till förtäring på stället.

För att vinna kontroll däröfver, att svagdrickshandeln ej användes såsom skylt för en i smyg bedrifven ölhandel, föreskrifves i 7 §, att svagdrickat skall i försäljningslokalen förvaras på de kärl, på hvilka

det utlämnats från bryggeriet; och stadgas i samma paragraf dels förbud för säljaren att påspäda eller på annat sätt bereda drickat, dels ock förbud att på försäljningsstället förvara hembryggt svagdricka. Dessa bestämmelser gälla all handel med svagdricka.

Såsom jag redan förut i annat sammanhang antydtt, bör vederbörande myndighet äga befogenhet att, när sådan försäljning till föräring på stället, som beror af anmälan eller tillstånd enligt förordningen, ger anledning till oordningar eller osedlighet bedrifves på försäljningsstället, förbjuda rörelsens fortsättande. Därjämte lärer det vara nödvändigt, att polismyndighet i stad och kronobetjänt på landet få makt att vid vissa tillfällen, såsom vid marknad, allmän torgdag och andra dylika tillfällen, då större folksamlingar äga rum, förbjuda rörelsens utöfvande vid tillfället. Dessa föreskrifter hafva affattats i hufvudsaklig öfverensstämmelse med motsvarande bestämmelser i förslaget till förordning angående försäljning af vin och maltdrycker. I nu förevarande förslag har, i olikhet med hvad som skett i det nyssnämnda förslaget, bibehållits den i nu gällande försäljningsförordning förekommande bestämmelsen, att förbud, då det drabbar man, äfven gäller hustrun, och tvärtom, så länge de lefva i äktenskap samman. Då för här ifrågavarande rättigheter i regel endast erfordras anmälan, har nämligen ett dylikt stadgande — som däremot i den föreslagna förordningen angående försäljning af vin och maltdrycker kunnat undvaras — ansetts böra i det nu föreliggande förslaget upptagas. Nu omförmälda bestämmelser återfinnas i 8 §.

Då tillstånd, som afses i 3 § 4 mom., synes, när helst skäl därtill föreligger, böra kunna återkallas, har stadgande därom införts i 9 §.

10 § innehåller straffbestämmelser. Ansvaret för otillåten utskänkning af tillagade, alkoholfria drycker eller svagdricka har i 1 mom. föreslagits till böter från och med 5 till och med 50 kronor. Straffet för dylik förbrytelse i fråga om förstnämnda drycker utgör enligt nuvarande bestämmelser 5—20 kronor. Enligt 2 mom. skulle böterna fördubblas, om någon i strid mot meddeladt förbud eller, oaktadt gifvet tillstånd återkallats, fortsätter med sin rörelse. Denna föreskrift, hvilken är hämtad från 1885 års förordning, har, med hänsyn till det jämförelsevis ringa ansvar, som enligt 1 mom. stadgats för ifrågavarande förbrytelse, här ansetts böra bibehållas, ehuru ett motsvarande stadgande icke upptagits i förslaget till förordning angående försäljning af vin och maltdrycker.

Försäljning af hembryggt svagdricka är, hvad angår tillverkare, belagd med straff i tillverkningsförordningen. Den i 3 mom. af 10 § i denna förordning införda straffbestämmelse för sådan försäljning kommer således endast att gälla återförsäljare.

4 mom. af samma § stadgar straff för förseelser mot 5 och 6 §§ i förslaget.

Då det synes lämpligt, att den, som gör sig skyldig till oloflig försäljning af brännvin, vin eller andra maltdrycker än svagdricka, jämväl, ifall förhållandena anses därtill föranleda, må kunna dömas förlustig utskänkingsrätt, som han på grund af förevarande förordning innehar, har ett stadgande i sådan riktning införts i 11 §.

12—15 §§ i förslaget motsvara bestämmelser, som förekomma redan i den nuvarande försäljningsförordningen.

I fråga om utskänkning inom område för statens järnvägar eller å statens järnvägståg har järnvägsstyrelsen tillerkänts enahanda befogenhet, som tillagts nämnda myndighet beträffande utskänkning af vin och maltdrycker.

Förordningen är afsedd att träda i kraft den 1 januari 1906, dock att hvad däri stadgas om anmälan och ansökan för erhållande af rätt att efter 1906 års ingång utskänka i förordningen afsedda drycker omedelbart skulle träda i tillämpning.

Hvad angår redan förvärfvade utskänkingsrättigheter, har, för vinnande af nödig kontroll, föreskrifvits, att, om någon vill fortsätta med sådan rörelse efter tiden för förordningens trädande i kraft, han därom bör göra anmälan eller ansökan i enlighet med den nya förordningen inom innevarande års slut. Häraf blir visserligen en följd, att den, som utan att äga god frejd erhållit tillstånd till dylik utskänkning, kommer att däraf gå i mistning. Då emellertid den af 1885 års förordning medgifna befogenhet för vederbörande myndigheter att meddela sådan person tillstånd till utskänkning af alkoholfria drycker knappast någonsin torde hafva begagnats, synes berörda omständighet icke behöfva föranleda någon betänklighet.

Sedan föredragande departementschefen härefter uppläst ett i öfverensstämmelse med hvad han sålunda anfört affattadt förslag till förordning angående försäljning af tillagade, alkoholfria drycker samt svagdricka, hemställde departementschefen, att berörda förslag måtte föreläggas Riksdagen till antagande.

Till denna af statsrådets öfriga ledamöter biträdde hemställan behagade Hans Kungl. Höghet Kronprinsen Regenten lämna bifall; och skulle nådig proposition till Riksdagen aflåtas af den lydelse, bilagan litt. — vid detta protokoll utvisar.

Ex protocollo:
Conrad Carleson.
